

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA TA'LIM-TARBIYA BERISH
JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI**

Mamasharifova Sevinch Yorqin qizi

Guliston davlat pedagogika instituti

Pedagogika mutaxassisligi magistranti

E-mail: @sevinchmamasharifova09gmail.com

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada sun'iy intellekt haqida qisqacha tushuncha berilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ta'lim-tarbiya berishda sun'iy intellektning afzalliklari yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** sun'iy intellekt(SI), interaktiv o'qitish, shaxsiylashtirilgan ta'lim, qayta aloqa va baholash, mantiqiy qarorlar, tilni qayta ishlash, motivatsiya.*

***Аннотация.** В этой статье дается краткое представление об искусственном интеллекте. Освещены преимущества искусственного интеллекта в обучении и воспитании учащихся начальных классов.*

***Ключевые слова:** искусственный интеллект (ИИ), интерактивное обучение, персонализированное обучение, обратная связь и оценка, логические решения, обработка языка, мотивация.*

***Annotation.** This article provides a brief overview of artificial intelligence. The advantages of artificial intelligence in teaching and educating elementary school students are highlighted.*

***Key words:** artificial intelligence (AI), interactive learning, personalized learning, feedback and evaluation, logical decision-making, language processing, motivation.*

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 17.02.2021 yildagi PQ-4996-son, Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida "Raqamli O'zbekiston — 2030" Strategiyasiga muvofiq hamda sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish va ularni mamlakatimizda keng qo'llash, raqamli ma'lumotlardan foydalanish imkoniyatini va ularning yuqori sifatini ta'minlash, ushbu sohada malakali kadrlar tayyorlash uchun qulay shart-sharoitlar yaratish maqsadida: "Raqamli O'zbekiston — 2030" Strategiyasini har tomonlama amalga oshirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlarni tashkil qilish hamda iqtisodiyot tarmoqlari, ijtimoiy soha va davlat boshqaruvi tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy qilish; sun'iy intellekt sohasida fundamental va amaliy ilmiy tadqiqotlarni olib borish, raqamli texnologiyalarni rivojlantirishning ilmiy ekotizimini shakllantirish; sun'iy intellekt texnologiyalari asosida boshqaruv va ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish bo'yicha innovatsion mahsulotlarni hamda ularning modellari, algoritmlari va dasturiy ta'minotini ishlab chiqish; sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish bo'yicha yetakchi xorijiy innovatsion va ilmiy muassasalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish va qo'shma loyihalarni amalga

oshirish. Shuning barobarida, hamma sohalarda ham sun'iy intellekt insonlarning yordamchisiga aylanib qoldi. Ushbu qarorga muvofiq ta'lim sohasida, jumladan, boshlang'ich ta'limda ham sun'iy intellektning imkoniyatlaridan foydalanilmoqda. Sun'iy intellekt o'zi nima, degan savolga javob beradigan bo'lsak:

Sun'iy intellekt (SI) — bu kompyuterlar va boshqa texnologik tizimlarning inson aqlini takrorlashga qaratilgan ilmiy soha va uning texnologiyalaridir. SI tizimlari o'zlari ko'plab masalalarni hal qilishda inson kabi qaror qabul qilish, o'rganish, tushunish, tilni qayta ishlash, mantiqiy fikrlash va boshqa aqliy faoliyatlarni bajarish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak.

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ta'lim-tarbiya berish jarayonida sun'iy intellektning o'рни juda katta. Bugungi kunda sun'iy intellekt (SI) ta'lim tizimiga integratsiya qilinishi bilan, o'quvchilarning o'qish jarayonini yanada samarali va interaktiv qilish mumkin. Quyidagi jihatlar, sun'iy intellektning boshlang'ich sinfda ta'lim-tarbiya jarayonida qanday o'ringa ega ekanligini ko'rsatadi:

1. *Shaxsiylashtirilgan ta'lim:* Sun'iy intellekt o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ta'limni taqdim etishi mumkin. Misol uchun, SI tizimlari o'quvchilarni ularning o'quv darajasi va tezligi bo'yicha kuzatib, har bir o'quvchining kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi va shu asosda maxsus mashqlar yoki materiallar taqdim etadi. Bu esa o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga yordam beradi.

2. *Interaktiv o'qitish va o'yinlar:* Sun'iy intellekt yordamida interaktiv ta'lim dasturlari va o'yinlar ishlab chiqilishi mumkin. O'quvchilar bu o'yinlar orqali o'z bilimlarini sinab ko'rishlari va qiziqarli tarzda o'rganishlari mumkin. Masalan, matematikadan yoki til o'rgatishdan sun'iy intellekt asosida qurilgan simulyatsiyalar yordamida o'quvchilarga murakkab masalalar yechish imkoniyatini yaratish mumkin.

3. *Qayta aloqa va baholash:* Sun'iy intellekt o'qituvchilarga o'quvchilarning ishlari bo'yicha tezkor qayta aloqa berishga imkon yaratadi. O'quvchilarning bajarilgan topshiriqlarini avtomatik ravishda baholash va ularning natijalarini analiz qilish o'qituvchiga vaqtni tejash va ko'proq individual e'tibor berish imkonini beradi.

4. *Til o'rgatishda yordam:* Sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan dasturlar va ilovalar til o'rgatishda muhim yordamchi vosita bo'lishi mumkin. Masalan, o'quvchilarning talaffuzini to'g'irlash, yangi so'zlarni o'rganish va grammatik qoidalarni mustahkamlash uchun sun'iy intellekt yordamida interaktiv mashqlar va dasturlar taqdim etilishi mumkin.

5. *O'quvchilarni motivatsiya qilish:* Sun'iy intellekt o'quvchilarga o'z bilimlarini o'lchash imkonini beradi, bu esa ularni o'qishga ko'proq qiziqtiradi. Masalan,

o'quvchilar o'z natijalarini ko'rib, o'zgarishlarni kuzatishi va yutuqlarini baholashi mumkin. Bu ularga o'qish jarayonida ilhom berishi mumkin.

6. *O'qituvchining yordamchisi*: Sun'iy intellekt o'qituvchilarga o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlarini tezda aniqlash va ularga moslashtirilgan materiallarni taklif qilish imkonini beradi. Shuningdek, SI tizimlari o'qituvchiga sinfdagi o'quvchilarning ehtiyojlarini tahlil qilishda yordam berishi, o'qituvchilarga o'z ta'lim metodlarini takomillashtirishda yordam beradi.

XULOSA

Sun'iy intellekt o'zida o'rganish, fikrlash, tushunish va mantiqiy qarorlar qabul qilish qobiliyatlarini jamlagan texnologiyalar majmuasidir. U bugungi kunda turli sohalarda — tibbiyot, ta'lim, sanoat, moliya va boshqa ko'plab sohalarda keng qo'llaniladi. Shu tariqa, boshlang'ich sinfdagi sun'iy intellektning ta'lim jarayoniga qo'shilishi o'quvchilarga qiziqarli va samarali o'rganish imkoniyatlarini taqdim etadi, o'qituvchilarga esa o'qitish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Bu esa umumiy ta'lim sifatini yaxshilashga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 17.02.2021 yildagi PQ-4996-son: "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida".
2. Rakhimov, M., Yuldashev, A., & Solidjonov, D. (2021). The role of artificial intelligence in the management of e-learning platforms and monitoring knowledge of students. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(9), 308-314.
3. Yo'ldashev, A. E. O., Nishonqulov, S. F. O., & Yoldasheva, M. R. Q. (2021). "Ta'limdagi axborot texnologiyalari". *Scientific progress*, 2(3), 806-813.
4. Yo'ldashev, A., & Solidjonov, D. (2022). "Yangi innovatsion texnologiyalar va ularni ta'lim olish muhitida qo'llanishi". *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(3), 198-204.
5. Axrorjon, Y. L. (2022). "Ta'lim tizimida axborot vositasining o'rni".
6. Dildora, R., & Muxlisa, P. (2022). "Maktabda zamonaviy ta'lim muhitini yaratish".
7. Мардонова, Р. О. (2018). Обучение Четырём Навыкам В Начальной Школе. *Гуманитарный трактат*, (21), 113-116.
8. Djabbarova, S., Tadjieva, M., & Ra'no Mardonova, G. T. (2020). Problem Based Learning and Its Efficiency in Teaching Process. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(2), 291-296.
9. Russell, S., & Norvig, P. (2010). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (3rd ed.). Prentice Hall.
10. Poole, D., & Mackworth, A. (2017). *Artificial Intelligence: Foundations of Computational Agents*. Cambridge University Press.
11. Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep Learning*. MIT Press.